

అరణ్యపర్వము - జ్ఞానప్రథము

విఘ్నేశ్వర ధ్యానమ్

నమస్తే గణనాథాయ గణానాం పతయే నమః ।
భక్తిప్రియాయ దేవేశ భక్తేభ్యః సుఖదాయక ॥

శ్రీనివాస ధ్యానమ్

అనంతవేదసంవేద్యం నిర్దోషం గుణసాగరమ్ ।
అతీంద్రియం నిత్యముక్తం శ్రీనివాసం భజేనిశమ్ ॥

శ్రీ కృష్ణ ధ్యానమ్

వందే నవఘనశ్యామం పీతకాశేయవాససమ్ ।
సానందం సుందరం శుద్ధం శ్రీకృష్ణం ప్రకృతేః పరమ్ ॥

వ్యాస ధ్యానమ్

వేదవ్యాసం స్వాత్మరూపం సత్యసన్ధం పరాయణమ్ ।
శాన్తం జితేంద్రియక్రోధం సశిష్యం ప్రణమామ్యహమ్ ॥

అథ సంకల్పః

శ్రీమదాదివరాహక్షేత్రే, విరాజమానస్య, జగద్రక్షణార్థమవతీర్ణస్య, శ్రీమదఖి-
లాండకోటిబ్రహ్మాండనాయకస్య, శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామినః, పరిపూర్ణానుగ్రహేణ,
సర్వేషాం, భక్తజనానామ్, ఆధివ్యాధినివృత్తిద్వారా, ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం,
సర్వారిష్టనివృత్తిద్వారా సకలశ్రేయోఽభివృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్య,
చతుర్విధ, పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం, సమస్తపాపక్షయార్థం, శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం
శ్రీమన్మహాభారతే, వనపర్వణి, యథాశక్తి ప్రథమాధ్యాయాంతర్గత, శ్లోకపారాయణం,
ఆచార్యముఖేన కరిష్యామహే.

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణే నమః

॥ అథ శ్రీమన్మహాభారతే వనపర్వాంతర్గత అరణ్యపర్వణి
ప్రథమోఽధ్యాయః ॥

జనమేజయ ఉవాచ।

ఏవం ద్యూతజితాః సార్థాః కోపితాశ్చ దురాత్మభిః।
ధార్తరాష్ట్రైః సహమాత్యైః నికృత్యా ద్విజసత్తమమ్ ॥ ॥1-1॥

శ్రావితాః పరుషా వాచః సృజద్భిర్వైరముత్తమమ్।
కిమకుర్వత కౌరవ్యాః మమ పూర్వపితామహాః॥ ॥1-2॥

కథం చైశ్వర్యవిభ్రష్టాః సహసా దుఃఖమీయుషః।
వనే విజహ్నిరే సార్థాః శక్రప్రతిమతేజసః॥ ॥1-3॥

కే వై తానన్వవర్తన్త ప్రాప్తాన్ వ్యసనముత్తమమ్।
కిమాచారాః కిమాహారాః క్వ చ వాసో మహాత్మనామ్ ॥ ॥1-4॥

కథం చ ద్వాదశ సమాః వనే తేషాం మహామునే।
వృతీయుర్బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠ శూరాణామరిఘాతినామ్ ॥ ॥1-5॥

కథం చ రాజపుత్రీ సా ప్రవరా సర్వయోషితామ్।
పతివ్రతా మహాభాగా సతతం సత్యవాదినీ॥ ॥1-6॥

వనవాసమదుఃఖార్థా దారుణం ప్రత్యపద్యత।
ఏవదాచక్ష్య మే సర్వం విస్తరేణ తపోధనమ్ ॥ ॥1-7॥

శ్రోతుమిచ్ఛామి చరితం భూరిద్రవిణతేజసామ్।
కథ్యమానం త్వయా విప్ర పరం కౌతూహలం హి మే ॥ ॥1-8॥

వైశమ్పాయన ఉవాచ।

ఏవం ద్యూతజితాః సార్థాః కోపితాశ్చ దురాత్మభిః।
ధార్తరాష్ట్రైః సహమాత్యైః నిర్యయుర్గజసాహ్వయాత్ ॥ ॥1-9॥

వర్ణమానపురద్వారాత్ అభినిష్క్రమ్య పాణ్డవాః |
ఉదఙ్ముఖాః శస్త్రభృతః ప్రయయుః సహ కృష్ణయా || 1-10 ||

ఇంద్రసేనాదయశ్చైవ భృత్యాః పరి చతుర్దశ |
రథైరనుయయుశ్శీఘ్రైః స్త్రియ ఆదాయ సర్వశః || 1-11 ||

గతానేతాన్ విదిత్వా తు పౌరాః శోకాభిషీడితాః |
గర్హయన్తోఽసకృద్భీష్మవిదురద్రోణగౌతమాన్ |
ఊచుర్విగతసన్తాసాః సమాగమ్య పరస్పరమ్ | 1-12 ||
పౌరా ఊచుః |

నేదమస్తి కులం సర్వం న వయం నచ నో గృహాః |
యత్ర దుర్యోధనః పాపః సౌబలేనాభిపాలితః || 1-13 ||

కర్ణదుఃశాసభ్యాంచ రాజ్యమేతచ్చిక్రీర్షతి |
న తత్కులం న చాచారో న ధర్మోఽర్థః కుతః సుఖం |
యత్ర పాపసహాయోఽయం పాపో రాజ్యం చిక్రీర్షతి || 1-14 ||

దుర్యోధనో గురుద్వేషీ త్యక్తాచారసుహృజ్ఞనః |
అర్థలుబ్ధోఽభిమానీ చ నీచః ప్రకృతినిర్ఘ్రిణః |
నేయమస్తి మహీ కృత్స్నా యత్ర దుర్యోధనో నృపః |
సాధు గచ్ఛామహే సర్వే యత్ర గచ్ఛన్తి పాణ్డవాః || 1-15 ||

సానుక్రోశా మహాత్మానః విజితేంద్రియశత్రవః |
హ్రీమంతః కీర్తిమంతశ్చ ధర్మాచారపరాయణాః || 1-16 ||

వైశమ్పాయన ఉవాచ

ఏవముక్త్వానుజగుస్తే పాండవాన్స్తాన్సమేత్య చ |
ఊచుః ప్రాంజలయః సర్వే కౌంతేయాన్ మాద్రినందనాన్ || 1-17 ||

క్యగమిష్యథ భద్రం వః త్యక్త్వాస్మాన్ దుఃఖభాగినః |

వయసుప్యనుయాస్యామో యత్ర యూయం గమిష్యథ ॥ 1-18 ॥

అధర్మేణ జితాన్ శ్రుత్వా యుష్మాన్ త్వక్ష్మణైః పరైః ।
ఉద్విగ్నాః స్మో భృశం సర్వే నాస్మాన్ఘాతుమిహార్హథ ॥ 1-19 ॥

భక్తానురక్తాన్సుహృదః సదా ప్రియహితే రతాన్ ।
కురాజాధిష్ఠితే రాజ్యే న వినశ్యేమ సర్వశః ॥ 1-20 ॥

శ్రూయతాం చాభిధాస్యామో గుణదోషాన్సరర్హభాః ।
శుభాశుభాధివాసేన సంసర్గః కురుతే యథా ॥ 1-21 ॥

వస్త్రమాపస్త్రీలాన్భూమిం గంధో వాసయతే యథా ।
పుష్పాణామధివాసేన తథా సంసర్గజా గుణాః ॥ 1-22 ॥

మోహజాలస్య యోనిర్హి మూఢైరేవ సమాగమః ।
అహన్యహని ధర్మస్య యోనిః సాధుసమాగమః ॥ 1-23 ॥

తస్మాత్ప్రాజ్ఞైశ్చ వృద్ధైశ్చ సుస్వభావైస్తపస్విభిః ।
సద్భిశ్చ సహ సంసర్గః కార్యః శమపరాయణైః ॥ 1-24 ॥

యేషాం త్రీణ్యవదాతాని విద్యా యోనిశ్చ కర్మ చ ।
తే సేవ్యాస్తైః సమాస్యాహి శాస్త్రేభ్యోఽపి గరీయసీ ॥ 1-25 ॥

నిరారంభా హ్యపి వయం పుణ్యశీలేషు సాధుషు ।
పుణ్యమేవాఘ్నయామేహ పాపం పాపోపసేవనాత్ ॥ 1-26 ॥

అసతాం దర్శనాత్సర్వార్థాత్సంజల్పాచ్చ సహాసనాత్ ।
ధర్మాచారాః ప్రహీయంతే సిద్ధ్యన్తి చ న మానవాః ॥ 1-27 ॥

బుద్ధిశ్చ హీయతే పుంసాం నీచైః సహ సమాగమాత్ ।
మధ్యమైర్మధ్యతాం యాతి శ్రేష్ఠతాం యాతి చోత్తమైః ॥ 1-28 ॥

అనీచైర్నాప్యవిషయైర్నాధర్మిష్టైర్విశేషతః ।

లోకాచారేషు సంభూతాః వేదోక్తాః శిష్టసంమతాః ॥ 1-29 ॥

తే యుష్మాసు సమస్తాశ్చ వ్యస్తాశ్చైవేహ సద్గుణాః ।
ఇచ్ఛామో గుణవన్మధ్యే వస్తుం శ్రేయోఽభికాంక్షిణాః ॥ 1-30 ॥

యుధిష్ఠిర ఉవాచ-

ధన్యా వయం యదస్మాకం స్నేహకారుణ్యయంత్రితాః ।
అసతోఽపి గుణానాహుః బ్రాహ్మణప్రముఖాః ప్రజాః ॥ 1-31 ॥

తదహం భ్రాతృసహితః సర్వాన్విజ్ఞాసయామి వః ।
నాన్యథా తద్ధి కర్తవ్యమస్మత్స్నేహనుకంపయా ॥ 1-32 ॥

భీష్మః పితామహో రాజా విదురో జననీ చ మే ।
సుహృజ్జనశ్చ ప్రాయో మే నగరే నాగసాహ్వయే ॥ 1-33 ॥

తే త్వస్మద్ధితకామార్థం పాలనీయాః ప్రయత్నతః ।
యుష్మాభిః సహితాః సర్వే శోకసంతాపవిహ్వలాః ॥ 1-34 ॥

నివర్తతాగతా దూరం సమాగమనశాపితాః ।
స్వజనే న్యాసభూతే మే కార్యా స్నేహాన్వితా మతిః ॥ 1-35 ॥

వీతద్ధి మమ కార్యాణాం పరమం హృదిసంస్థితం ।
కృతా తేన తు తుష్టిర్మే సత్కారశ్చ భవిష్యతి ॥ 1-36 ॥

వైశమ్పాయన ఉవాచ-

తథానుమంత్రితాస్తేన ధర్మరాజేన తాః ప్రజాః ।
చక్రురార్తస్వరం ఘోరం హా రాజన్నితి సంహతాః ॥ 1-37 ॥

గుణాన్పార్థస్య సంస్మృత్య దుఃఖార్తాః పరమాతురాః ।
అకామాః సంన్యవర్తంత సమాగమ్యాథ పాండవాన్ ॥ 1-38 ॥

నివృత్తేషు తు పారేషు రథానాస్థాయ పాణ్డవాః ।

ఆజగ్ముర్జాహ్నవీతీరే ప్రమాణాఖ్యం మహావటమ్ ॥

॥ 1-39 ॥

తే తం దివసశేషేణ వటం గత్వా తు పాణ్డవాః ।

ఊషుస్తాం రజనీం వీరాః సంస్పృశ్య సలిలం శుచి ॥

॥ 1-40 ॥

ఉదకేనైవ తాం రాత్రిం ఊషుస్తే దుఃఖకర్చితాః ।

అనుజగ్ముశ్చ తత్రైతాన్ స్నేహాత్కేచిద్ద్విజాతయః ॥

॥ 1-41 ॥

సాగ్నయోఽనగ్నయశ్చైవ సశిష్యగణబాన్ధవాః ।

స తైః పరివృతో రాజా శుశుభే బ్రహ్మవాదిభిః ॥

॥ 1-42 ॥

తేషాం ప్రాదుష్కృతాగ్నీనాం ముహూర్తే రమ్యదారుణే ।

బ్రహ్మఘోషపురస్కారః సంజల్పః సమజాయత ॥

॥1-43 ॥

రాజానం తు కురుశ్రేష్ఠం తే హంసా మధురస్వరాః ।

ఆశ్వాసయంతో విప్రాగ్ర్యాః క్షపాం సర్వాం వ్యనోదయన్ ॥

॥1-44 ॥

॥ఇతి శ్రీమన్మహాభారతే వనపర్వాన్తర్గతారణ్యపర్వణి

పౌరప్రత్యాగమనే ప్రథమోఽధ్యాయః॥

శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామివారి గోవిందనామావళి

అథ క్షమాప్రార్థనా

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ లోకక్షేమప్రార్థనా

స్వస్తిప్రజాభ్యః పరిపాలయంతాం న్యాయ్యేనమార్గేణ మహీం మహీశాః ।
గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభమస్తు నిత్యం లోకాస్సమస్తాస్సుఖినో భవన్తు ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేస్స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్

శ్రీయఃకాంతాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥

